

بررسی عوامل خطر ساز اختلال رشد شیر خواران کمتر از دو سال شهرستان

نمین

دکتر منوچهر براک^۱، دکتر لیلا آذری نمین^۲، علی نعمتی^۳، ناطق عباسقلی زاده^۴،

دکتر مهرداد میرزاجیمی^۵، نوشیروان صدیقی^۶

چکیده

زمینه و هدف: اختلال رشد (FTT) به رشد فیزیکی ناکافی و یا ناتوانی در میزان رشد مورد نظر در طول زمان اطلاق می شود. اختلال رشد کودکان بعنوان یکی از مشکلات بهداشت غذایی در ایران مطرح است و یک مشکل چند وجهی است که عوامل ارگانیک و غیر ارگانیک در بروز آن دخیل می باشند. این مطالعه با هدف شناسایی عوامل خطر ساز عمده و دخیل در رشد کودکان زیر دو سال که آسیب پذیرترین گروه سنی برای اختلالات رشد می باشند انجام گرفت.

روش کار: مطالعه از نوع مورد-شاهدی است و بر روی ۱۲۰ کودک (۶۰ مورد و ۶۰ شاهد) تحت پوشش شبکه بهداشتی درمانی شهرستان نمین در سال ۸۲-۱۳۸۱ انجام گرفت. موارد شامل کودکانی بودند که منحنی رشد آنها زیر صدک سوم قرار داشت و یا منحنی رشد آنان سیر نزولی از دو منحنی مازور را در مدت کوتاهی داشت. گروه شاهد از بین کودکان زیر دو سال با منحنی رشد نرمال انتخاب گردید. مشخصات دموگرافیک پدر، مادر و مشخصات تغذیه ای و آنتروپومتریک (قد، وزن و دور سر) کودک اندازه گیری شد. اطلاعات بدست آمده توسط نرم افزار SPSS تحت برنامه های آماری مجذور کای و ANOVA مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

یافته ها: نتایج این مطالعه نشان داد که در گروه مورد تعداد دفعات عفونت تنفسی، تعداد دفعات ابتلا به اسهال و استفراغ نسبت به گروه شاهد از نظر آماری بیشتر بود ($p < 0/05$)، ولی در گروه شاهد تعداد کودکان کمتر از ۶ ماه که تغذیه انحصاری با شیر مادر داشتند از نظر آماری بیشتر از گروه مورد بود ($p < 0/05$)، بیشتر کودکان مبتلا به نارسایی رشد، وزن هنگام تولد کمتری نسبت به گروه شاهد داشتند ($p < 0/05$)، مادران گروه شاهد سطح تحصیلات بالاتری نسبت به گروه مورد داشتند در صورتیکه بی سوادی مادر در گروه مورد نسبت به شاهد بیشتر بود ($p < 0/05$) همچنین تعداد افراد خانوار و خانه دار بودن مادر در گروه مورد بیشتر از گروه شاهد بود ($p < 0/05$)، هیچ اختلاف معنی داری بین تعداد دفعات تغذیه با شیر مادر و رتبه تولد فرزندان در دو گروه مورد مطالعه مشاهده نگردید.

نتیجه گیری: نتایج این بررسی نشان داد که برخی از عوامل خطر ساز مانند عفونت تنفسی، وزن تولد کم، سواد، آگاهی مادر، تغذیه انحصاری با شیر مادر و تعداد دفعات ابتلا به اسهال و استفراغ نسبت به عواملی چون تعداد دفعات تغذیه با شیر مادر و رتبه تولد تاثیر بیشتری در اختلال رشد کودکان داشته است.

واژه های کلیدی: اختلال رشد، سوء تغذیه، کودکان زیر دو سال، عوامل خطر ساز

- ۱- مؤلف مسئول: استادیار اطفال دانشکده پزشکی - دانشگاه علوم پزشکی اردبیل
- ۲- پزشک عمومی
- ۳- مربی تغذیه دانشکده پزشکی - دانشگاه علوم پزشکی اردبیل
- ۴- مربی آموزش بهداشت دانشکده پزشکی - دانشگاه علوم پزشکی اردبیل
- ۵- استادیار اطفال دانشکده پزشکی - دانشگاه علوم پزشکی اردبیل
- ۶- کارشناس بهداشت محیط - دانشگاه علوم پزشکی اردبیل